

Niuvantie välillä Niuvankuja - Suurmäentie, yleissuunnitelman hyväksyminen

Kaupunkirakennelautakunta 02.04.2025 § 61
803/10.03.01.00/2022

Valmistelijat / lisätiedot:
suunnitteluinsinööri Paula Pakarinen, puh. 044 718 5422
kaupungininsinööri Ismo Heikkinen, puh. 044 718 5656
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus apulaiskaupunginjohtaja KYP Jari Kyllönen

Kaupunkirakennelautakunnalle esitetään, että se hyväksyy Niuvantien yleissuunnitelmaehdotuksen liikenneturvallisuuden, valaistuksen ja joukkoliikenteen saavutettavuuden parantamisen osalta. Erikoiskuljetusreitin parantamisen osalta esitetään hyväksyttäväksi Niuvantien ja Suurmäentien liittymäkainalon laajentaminen. Yleissuunnitelmassa esitettyä puuston poistoa erikoiskuljetusreitin parantamiseksi ei esitetä hyväksyttäväksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus Kaupunkirakennelautakunta asetti Niuvantien yleissuunnitelmaehdotuksen nähtäville 27.11.2024. Suunnitelmaehdotus oli nähtävillä 12.1.2025 saakka. Nähtävillä olo aikana pidettiin hybridi yleisötilaisuus Kohtaamossa 17.12.2024. Nähtävillä olo aikana tuli yhteensä 19 muistutusta ja mielipidettä. Yhden muistutuksen oli allekirjoittanut 25 henkilöä ja yhteen muistutukseen oli kirjattu, että se on kooste neljän kiinteistön asukkailta.

Suurimmassa osassa muistutuksissa kyseenalaistettiin puiden poistoa erikoiskuljetusreitin parantamisen takia. Suurimman huomion sai kuusiaidan poistamisen esittäminen Niuvankujan liittymien välisellä alueella. Muistutukset ja mielipiteet vastineineen on liitteenä.

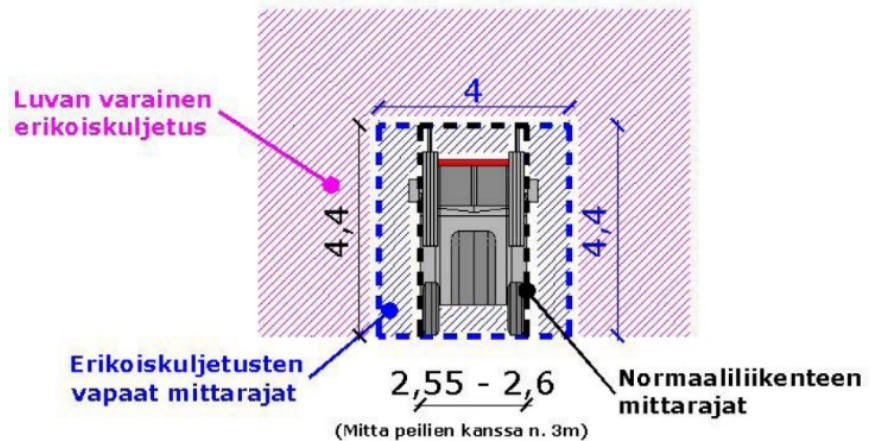
Totetussuunnittelussa tutkitaan Niuvantien ja Suurmäentien suojateiden kääntäminen kohtisuoraan ajorajaan nähden. Niuvantien läntisen suojatien turvallisuutta lisätään parantamalla valaistusta, suojatien yhteyteen lisätään valaisinpylväs molemmin puolin ajorataa.

Niuvan sairaalan asemakaavatyö

Niuvan sairaalan asemakaavatyö käynnistyy kesällä 2025. Kaavatyö etenee arkkitehtikilpailun jälkeen, kaavatyö aloitetaan eri selvitysten laadinnalla. Kaavalla tutkitaan uuden sairaalarakennuksen sijoittumisen mahdollisuuksia Niuvan sairaala-alueelle valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Työn aikana selvitetään myös alueen luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä liikennejärjestelyt. Kuusiaidan luonne selvitetään kaavaan tehtävissä luonto- ym. selvityksissä.

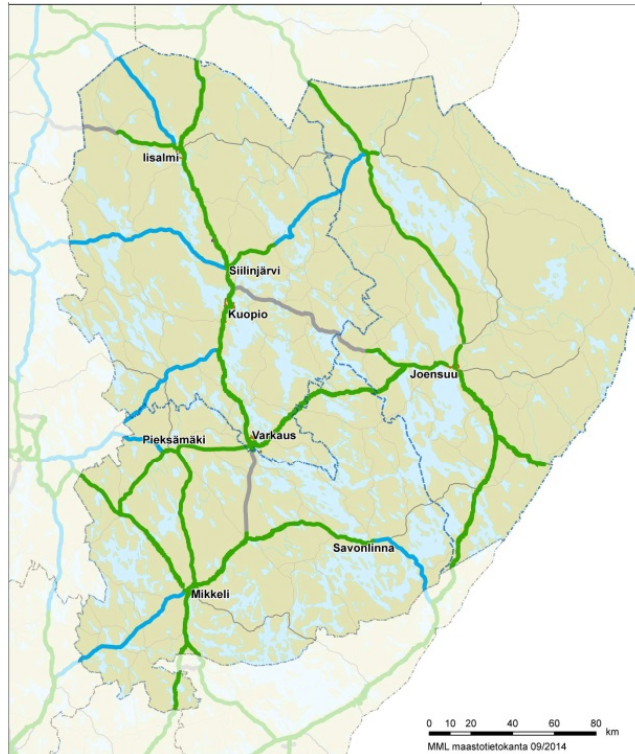
Senaatti-kiinteistön ja Niuvan sairaalan edustajien kanssa on sovittu, että asemakaavatyössä tutkitaan erikoiskuljetusreitin siirron mahdollisuus Niuvankujalle.

Puiden kuntotutkimus	Viher- ja virkistysaluesuunnittelu tilaa kesällä 2025 puiden kuntotutkimuksia. Samassa yhteydessä tutkitaan Niuvantien kuusiaidan puiden kunto ja sen perusteella saadaan arvio puiden elinkaaresta.
Erikoiskuljetukset	Erikoiskuljetuksina kuljetetaan kappaleita, joita ei niiden mittojen tai massan vuoksi pystytä kuljettamaan normaalikuljetusten puitteissa. Erikoiskuljetus on siis kuljetus, jonka mitat ja/tai massat ylittävät normaaliliikenteen rajat. Normaaliliikenteen mittojen ja/tai massan ylitys pitää erikoiskuljetuksissa johtua kuorman jakamattomuudesta, eli kuljetettavaa kappaletta ei voida järkevästi jakaa pienempiin osiin mikä mahdollistaisi kuljettamisen normaaliliikenteessä. Tyypillisiä esimerkkejä tästä ovat mm. teollisuudessa käytettävät säiliöt, rakennusteollisuuden ns. "viipalerakennukset" tai energiateollisuudessa mm. tuulivoimaloiden komponentit. Näin ollen erikoiskuljetusten merkitys yhteiskunnallisten perustoimintojen kannalta on keskeinen – ne toimivat rakentamisen, energia- ja teollisuuslaitosten sekä raskaan vientiteollisuuden selkärankana. Toimivat erikoiskuljetusreitit parantavat rakentamisen, teollisuuden ja energiansaannin kuljetusten sujuvuuden myötä myös normaaliliikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta, väyläinfraan kunnossa pysymistä sekä erikoiskuljetusten suorittajien työturvallisuutta. Erikoiskuljetukset ovat luvanvaraisia ja luvantarve astuu voimaan, kun niin sanotut vapaat mittarajat tai normaaliliikenteessä sallitut massat ylittyvät (kuva 1). Luvan myöntäminen perustuu tieliikennelain (729/2018) 191 §:ään ja luvat myöntää Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY-keskus).

Kuva 1. Erikoiskuljetuksiin liittyviä keskeisiä poikkileikkausmittoja.

Reitin taustat	<p>Kuopion kaupungin alueella kulkevat erikoiskuljetusreitit liittyvät valtakunnalliseen kokonaisuuteen ja mahdollistavat osaltaan mm. konepaja- ja rakennusteollisuuden sijoittumisen Itä-Suomeen. Kuopion katuverkolla kulkeva suurten erikoiskuljetusten tavoitetieverkon mukainen reitti (SEKV-reitti) on osa laajaa valtakunnallista suurten erikoiskuljetusten tavoitetieverkkoa.</p> <p>Valtakunnallinen tavoitetieverkko on perustettu silloisen Liikenneviraston (nyk. Väylävirasto) päätöksellä 4.4.2013. Tämän päätöksen mukaisesti SEKV-reitti on määritetty kulkemaan Kuopion kantakaupungin kohdalta etelä-/pohjoissuunnassa. Tässä valtakunnallisessa tarkastelussa reitistön tarkkuustaso on ollut yhteysvälitasoinen ja tästä syystä siinä ei ole otettu kantaa detaljitason kysymyksiin reitin osalta. Tämän päätöksen mukainen reitti on esitetty kuvassa 2.</p>
----------------	---

Kuva 2. Suurten erikoiskuljetusten tavoitetieverkko (SEKV) Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikennevastuualueen hallinnoimalla verkolla keväällä 2013 tehdyn päätöksen mukaisesti.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen alueella on tästä syystä laadittu erillinen selvitys suurten erikoiskuljetusten tavoitetieverkon osalta (Pohjois-Savon ELY-keskus, raporteja 46/2017). Tässä selvityksessä on tarkemmin määritetty maakunnallisesti Pohjois-Savon osalta SEKV-reitti. Kuopion kaupungin alueella tarvittava reitti on muodostettu kokoamalla tieto erikoislupakäsittelyn, työpajatyöskentelyn ja muun sidosryhmätyöskentelyn kanssa käydyn vuoropuhelun pohjalta. Reittiä muodostettaessa on käyty läpi mahdolliset reittivaihtoehdot sekä esitetty valituille reiteille kehittämiskohteet. Kuopion kaupungin katuverkon osalta selvityksessä määritetty reitti on esitetty kuvassa 3 ja reitin ongelmakohteiksi on määritetty Niuvantien osalta puuston karsiminen sekä Niuvantien ja Suurmäentien liittymässä liittymäkainalon yliajettavan osuuden kasvattaminen.

Kuva 3 SEKV-reitin määrittely Pohjois-Savossa Kuopion alueella vuoden 2017 selvityksessä

Kuntasopimus 2024

Edellä mainittuihin valtion päätöksiin ja selvityksiin pohjautuen on Pohjois-Savon ELY-keskus ja Kuopion kaupunki laatineet erikoiskuljetusten kuntasopimuksen keväällä 2021. Sopimus on sittemmin päivitetty keväällä 2024. Tässä kuntasopimuksessa on sovittu Kuopion kaupungin ja erikoiskuljetusten lupaviranomaisen (Pirkanmaan ELY-keskus) välisestä kunnan katuverkkoa koskevien tietojen vaihdosta ja erikoiskuljetusten tavoitemittaluokista erikoislupakäsittelyä varten. Kuntasopimuksen tarkoituksena on osaltaan yksinkertaistaa erikoiskuljetuksen lupaprosessia, mikä jo yksistään edesauttaa elinkeinoelämän kuljetusten ennakoitavuutta ja toteutettavuutta. Käytännössä sopimuksella on vahvistettu seuraavia asioita:

- erikoiskuljetusten tavoitemittaluokat katuverkolla
- kaupungin lähivuosisien tiedossa olevat katuverkon parannuskohteet, millä voi olla vaikutusta reitistön käyttöön
- katuverkolla olevat sillat ja niiden mahdolliset kantavuusrajoitteet
- sillanvalvonnan järjestäminen kaupungin omistamilla silloilla
- erikoiskuljetusten vaatimat katuverkolla tehtävät työt
- erikoiskuljetusten toimivuuden varmistaminen ja kehittäminen

Kuntasopimuksen mukainen reitistö on esitetty päätösesityksen liitteenä.

Kuntasopimuksen liitteessä 4 on sovittu erikoiskuljetusten toimivuuden varmistamiseksi parannuskohteista ja niiden toteutusaikatauluista sekä kustannusvastuiden jaosta. Niuvantien osalta on sovittu:

- Puuston raivaus Niuvantiellä
- Niuvantien ja Suurmäentien liittymässä liittymäkainalon yliajettavan osuuden kasvattaminen

Toimenpiteet on esitetty luokan 1. kiireellisinä toimenpiteinä, koska nämä rajoitteet ovat merkittävästi haitanneet kuljetuksia jo vuosien ajan. Toisaalta puuston osalta myös kuljetukset ovat vaurioittaneet puuston oksistoja.

Erikoiskuljetusreitin käyttö

Edellä mainitun mukaisesti Niuvantien osalta SEKV-reitillä on erityisesti rooli lävistävänä reittinä Kuopion alueen läpi etelä – tai pohjoissuunnassa. Suurin osa kuljetuksista suuntautuu Kuopion läpi, mutta osa kuljetuksista lähtee tai päättyy Kuopioon. Vuosittain reitille on myönnetty keskimäärin noin 30 reittilupaa, mutta myönnettyjen lupien määrä ei kerro kuljetusmääriä. Erikseen Niuvantielle myönnettyjen lupien lisäksi Niuvantie kuuluu useampaan reitistöön, joiden voimassaoloaikana on mahdollista käyttää alueen reittejä, mitta – ja massarajojen puitteissa ilman rajattuja kuljetuskertoja. Tällaisia reitistöjä joihin Niuvantie kuuluu, oli vuoden 2024 aikana myönnetty noin 740 kappaletta ja reitistöt ovat voimassa 12 kuukautta. Koska luvat on myönnetty reitti – ei kuljetuskohtaisesti, niin todellisia kuljetusmääriä ei ole lupaviranomaisella tarkasti tiedossa. Mutta lähtökohtaisesti kaikki yli 5 metriä korkeat kuljetukset käyttävät Niuvantien kautta kulkevaa reittiä ohittaessaan Kuopion etelä – pohjoissuunnassa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana reitti käyttö on pääpiirteittäin pysynyt samanlaisena.

Vaihtoehtoiset reitit

Nykytilassa Kuopion kantakaupungin alueella Niuvantielle ei ole olemassa vaihtoehtoisia SEKV-reitin vaatimukset käyttävää reittiä. Valtatie 5:n käyttäminen erikoiskuljetuksiin ei ole mahdollista valtatie ylittävien siltojen asettamien korkeusrajoitusten vuoksi. Tietyillä osilla valtatie voisi teknisesti höydyntää ajamalla vastakkaiseen ajosuuntaan, mutta tämä ei ole realistinen vaihtoehto. Valtatie ajaminen vastakkaiseen ajosuuntaan tarkoittaisi valtatie sulkemista hyvissä ajoin ennen kuljetuksen saapumista. Valtatie tulisi sulkea useamman eritasoliittymän alueelta ja tämä nostaisi merkittävässä kuljetuksissa tarvittavien liikenteenohjaajien lukumäärää (kuljetuskustannuksia), aiheuttaisi viiveitä kuljetuksille sekä ennen kaikkea aiheuttaisi merkittävän liikenneturvallisuusriskin ja liikenteellisen häiriön yleiselle liikenteelle johtuen valtatie suuresta liikennemäärästä (v. 2023 kantakaupungin kohdalla n. 31 500...36 500 ajon./vrk.), myös hiljaisemmän liikenteen aikana. Katuverkon osalta vaihtoehtoinen reitti Niuvantielle voisi kulkea Savilahdentieltä Puijonlaaksontielle ja siitä edelleen Kallantien kautta nykyiselle SEKV-reitille. Tämä reitti kuitenkin edellyttäisi Puijonlaaksontien ja Suurmäentien risteyskohdassa Suurmäentien risteys sillan alikulkukorkeuden kasvattamista n. 2,5 metrillä ja Kallantiellä valtatie 5 ylittävän Pihlajanharjun risteys sillan uusimista nykyisen sillan painorajoituksesta johtuen. Näiden toimenpiteiden hinta on alustavan tarkastelun mukaisesti >2 M€ sillä edellytyksellä, että Suurmäentien risteys sillaa ei tarvitsisi uusia. Mikäli em. sillan alikulkukorkeuden kasvattaminen ei onnistuisi ilman sillan uusimista, niin kasvavat kustannukset >4 M€ tasoon. Todennäköisesti reitin käyttöönotto edellyttäisi myös muita pienempiä toimenpiteitä.

Laajemmassa mittakaavassa Kuopion ohittaminen SEKV-reitillä tarkoittaisi reitille merkittävää kiertomatkaa ja reitin ajautumista pienipiirteisille ja pituusgeometrialtaan paikoitellen jyrkälle seututieverkolle, mikä voisi erityisesti talviaikaan haitata merkittävästi kuljetusvarmuutta. Tämä lisäisi merkittävästi kuljetuskustannuksia ja haittaisi myös Kuopioon saapuvien tai Kuopiosta lähtevien kuljetusten toimivuutta ja näin ollen myös Kuopion elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Vaikutusten arviointi

Suunnitelma on linjassa kaupungin strategian kanssa. Viisasta liikkumista edistetään parantamalla joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä jalankulun ja pyöräilyn turvallisuutta.

Suunnitelmalla parannetaan suojatieturvallisuutta, muutoin kohteella ei ole merkittäviä vaikutuksia ihmisiin eikä lapsivaikutuksia.

Maaseutuun ei ole vaikutuksia.

Kunnan talouteen ja henkilöstöön ei ole merkittäviä vaikutuksia.

Liittymäkainalon laajentamisella parannetaan erikoiskuljetuskaluston liikkumismahdollisuuksia ja siten parannatetaan yritystoiminnan edellytyksiä.

Liitteet

803/2022 mielipiteet ja muistutukset sekä niiden vastineet

803/2022 ERIKU Liite2A kartta 2024

803/2022 asemapiirustus Niuvantie-suojatie muutos

803/2022 asemapiirustus Niuvantie pysäkit